

POIKOSET

Poikosten sukuseuran jäsenjulkaisu nro 16

huhtikuu 2016

Lehden sisältöä:

Sukuseuran toimitsijoiden yhteystiedot

Suvun uutisia

Puheenjohtajan terveiset

Aira Kantanen os. Rasi muistelee lapsuuttaan

Poikokset koolla 2015

”Summassa voan kuin karstuset Ameriikkaan”

Pylkönmäen tykki

Sukuseuran uudet hyväksytyt säännöt

Helipotusta Saarijärven Karstulan ja Kivijärven sukututkimukseen

Hauskoja talojen ja torppien nimiä kirkonkirjoissa

Paistetut utareet, pölsä ja saippua – ruokia ja muuta kivaa 30-luvulta

Vernerin Poikosen hiihtolupaus Äänekoskelta

Sukututkijan mietteitä 2016

Bobo-laivalla New Yorkiin – niin ku ”karstuset summassa Ameriikkaan”

Sukutietojen tutkiminen jäsenmaksu

John ja Patricia Koskisen terveiset

Emmi Poikonen, Syrjänmäki

Lähimmät vasemmalta Erkki Poikonen selin, Pekka Neittaanmäki, Sakari Lindholm ja oikealla John Koskinen

SUKUSEURAN VIRALLISTEN TOIMITSIJOIDEN YHTEYSTIEDOT

TOIMINTAKAUDELLA 2016-2019

NIMI	PUHELIN	SÄHKÖPOSTI	POSTIOSOITE
Kirsti Leppäaho puheenjohtaja	044 546 5626	kirsti.leppaaho@luukku.com	Pohjosmäentie 50 43540 Rantakylä
Taisto Poikonen varapuheenjohtaja jäsenrekisteri	044 774 6941 045 639 7477	taisto.poikonen@pp.nic.fi taisto.poikonen@wippies.fi	Honkolantie 74 44160 Huutomäki
Lauri Koskinen sihteeri	050 348 5156 014 423 887	lauri.koskinen@avec.fi lauri8888@luukku.com koskinen.lauri@gmail.com	Tammitie 6 43100 Saarijärvi
Kirsi Poikonen rahastonhoitaja	040 771 3816	kirsihe.poikonen@gmail.com	Kalliorinteentie 29 43500 Karstula
Tiina Lindholm hallituksen jäsen	040 842 7181	tiina.lindholm@saunis.net	Halkosuontie 38 B 04150 Martinkylä
Markku Möttönen hallituksen jäsen	040 088 1747	markku.mottonen@gmail.com	Kimingintie 13 43520 Kiminki
Liisa Neittaanmäki hallituksen jäsen	040 719 1240	liisa.neittaanmaki@gmail.com	Satamakatu 10 C 24 70100 Kuopio
Ossi Poikonen hallituksen jäsen	040 521 8870	ossi.poikonen@evl.fi	Pyhäjärventie 14 42700 Keuruu
Risto Poikonen hallituksen jäsen facebook vastaava	050 577 2380	risto.poikonen@gmail.com	Hietajärventie 1 A 5 41160 Tikkakoski
Antti Poikonen sukutietojen ylläpi- to Poikoslehti	040 5345 177	antti.poikonen@netti.fi	Ylermintie 8 D 00760 Helsinki

Poikosten faseboock: <https://www.facebook.com/groups/poikosten.sukuseura/>

Poikosten kotisivut: <http://poikonen.hobby-site.org/poikonen/>

Poikosten kuvat: <http://poikostenkuvat.1g.fi/kuvat/>

Poikosten sukutietojen tilanne 2016 alussa

Kaikkiaan tietokannassamme on ihmisiä 22 674. Syntymäpaikkatietojen mukaan tästä määrästä 30 % eli 6 842 oli syntynyt Karstulassa ja 47 % eli 10 789 alueella Karstula - Saarijärvi - Pylkönmäki - Kivijärvi - Kyyjärvi.

Poikosia on kertynyt tietokantaamme seuraavasti: Mikko Poikosen (synt. n. 1570) jälkeläisiä oli 17 sukupolvea, joiden määrä ilman aviopuolisoita oli 11 303. Puolisoiden ja tiedossa olevien puolisoitten vanhempien kanssa Poikosten määrä on **18 456**.

Humpin haaran Juho Poikosella eli Junnolla (synt. 1788) oli jälkeläisiä 10 sukupolvessa. Niissä oli 3251 jälkeläistä ilman aviopuolisoita. Puolisoiden ja heidän vanhempiensa kanssa Junnon joukkoa on nykyisin 5440.

Sukutietoja on julkaistu Poikosten kotisivuilla, paperikansiona ja DVD-taltiona. Näistä DVD-taltion ylläpito on nopeudeltaan ja ylläpidettävyydeltään kyvykkäin ja edullisin. Paperikansiokin aiotaan pitää saatavilla, koska kaikki eivät vielä käytä tietokoneita. ●

Sukuseuran uudet säännöt

Kesällä 2015 sukukokouksessa kokous hyväksyi hallituksen ehdotuksen sukuseuran uusiksi säännöiksi. Patentti- ja rekisterihallituksen virkamiehet pysyivät hallitukselta täsmennyksiä joihinkin sääntöjen kohtiin. Täsmennykset tehtiin ja säännöt on nyt hyväksytty olennaisesti juuri sellaisina kuin ne sukukokoukselle esitettiin. Hyväksytyt säännöt sivuilla 13-14. ●

Pähkinälinna Simon Krookin työpaikka

Stenroth'it kokoontuvat

Pähkinälinna Stenrothien sukuseura järjestää tapahtuman Saarijärvellä Summassaassa 11.-12.6.2016; teemana Kristiina ja Erik. Erik Stenroth s. 1688 avioitui 15 vuotiaan Kristiina Krookin kanssa 1723.

Krookien suku liittyy Poikosten sukuun useita kertoja avioliitoissa. Vanhin tuntemamme Krook on Pähkinälinnan kirkkoherra ja linnansaarnaaja, syntynyt 1595 Turun seudulla. Pähkinälinna on Laatokan saarella aivan Nevajoen suulla. Tiedossamme olevista Poikosista tämän Simon Krookin jälkeläisiä tai niiden puolisoita lienee lähes puolet. ”Junnon” ja Lovisa Krookin jälkeläiset ovat Krook-sukua yht. 5440 henkeä. ●

Karstulan kopes 2015 tunnustus Markku Möttöselle

Markku Möttönen tarkkailemassa luontoa ja elämää rauhoitetulla Kilpisuolla

Karstulan Kopes

Karstulan Kopekseksi voidaan valita kuka tahansa entinen tai nykyinen karstunen, jonka toiminnan millä elämän alueella tahansa sivistyslautakunta katsoo täyttävän Kopeksen arvolle sopivat kriteerit.

Poikosten suvusta on kymmenkunta Kopesta kaikkiaan 33 Kopeksen joukossa.

Toimittaja Markku Möttösen jutuisa maaseudun ihmisistä ja ilmiöistä koskettaa yleensä myös koko yhteiskuntaa, mutta Möttönen osaa tuoda asiat esille pienen ihmisen kautta.

Möttönen haluaa aina tutkia asioita tavallisen ihmisen näkökulmasta. Näin pääsee haastatteluissa lähelle ihmistä, ja kuulijat saavat elävää tietoa suurista ikäluokista, Pihtiputaan mummon mietteistä ja luonnosta.

– Olen syntynyt ja kasvanut metsän keskellä. Se on kai näkynyt monissa valinnoissani.

Eläkepäivään Möttönen viettää synnyinkylässään Karstulan Kimingillä.. ●

Puheenjohtajan terveiset

Arvoisat sukuseuramme jäsenet! ”Kevät keikkuen tulevi, leipäkakku kainalossa”, kuten vanha suomalainen sanonta kuuluu. Sanonta käy julkaisun alkuun oikein hyvin, sillä tarkastelen toisaalla tässä lehdessä 80 vuotta vanhan keittokirjan ruokaohjeita. Kirjassa mainitaan muun muassa, että ”kevään tullen, kun nuori raparperi ja ruohosipuli alkavat puutarhassa tulla käytettävään kokoon, on kuin ihminen janoaisi aurinkoa, joka on kätkeytynyt tuohon tuoreeseen vihantaan”.

Auringon paistetta meille mukana olleille riitti sukukokouksessakin, joka pidettiin Karstulan

lukiolla heinäkuussa 2015. Tapaamisessamme oli mukana myös USA:n verohallinnon johtaja John Koskinen, jonka sukujuuret ulottuvat Poikosiin. Ojensimme hänelle muistoksi Block-valaisimen ja suomalaisen vodka-pullon, jotka molemmat ovat Harri Koskisen suunnittelemia. Iittalan muotoilujohtajana toimivan Harri Koskisen koti on Karstulan Vahangalla ja hänkin polveutuu Poikosista. Lämmöllä muistelen myös musiikkiesityksiä niin itse juhlassa kuin ilta-kirkossakin, jossa saimme hiljentyä kirkkoherra Ossi Poikosen johdattamana. Mielestäni päivä oli kaikin puolin onnistunut. Kiitos kaikille järjestäjille ja mukana olleille!

Sukuseuran uudet säännöt hyväksyttiin sukukokouksessa. Säännöissä määritellään, että sukuseuran sukukokous pidetään vähintään joka neljäs vuosi. Tähän asti kokoukset on pidetty joka toinen vuosi. Virallisten sukukokouksien välissä pyrimme järjestämään vapaamuotoisempia tapaamisia ja lisäksi postitamme Poikokset –julkaisun vuosittain. Tämän vuoden

rekrytointi jäseniksi. Haluamme olla näkyvinä sosiaalisessa mediassa ja meillä on oma Facebook-sivusto (Poikosten sukuseura). Haastamme myös jokaisen sukuun kuuluvan rekrytoimaan ainakin yhden lapsensa tai lapsenlapsensa sukuseuran jäseneksi.

Tulin valituksi tämän vuoden alusta Poikosten sukuseuran hallituksen puheenjohtajaksi. Kiitokseni luottamuksesta! Yritän luotsata sukuseuran toimintaa eteenpäin yhdessä hallituksen jäsenten ja teidän kaikkien kanssa. Onneksi hallituksessa on erittäin asiantuntevaa porukkaa ja toiminnassa aktiivisesti mukana

kesällä Stenrothit pitävät sukukokouksen Saarijärvellä. Matkaa Finnskogaan suomalaismetsien kulttuuriin ja sikäläisiin sukulaisiin on tutkiskeltu. Tämän kesän ohjelmaan se ei luontevasti asettunut. Matka-asia on kylä ohjelmassamme tulevina vuosina. Vuonna 2017 Suomi juhlii 100-vuotista itsenäisyyttään ja lisäksi vietetään uskonpuhdistuksen 500-vuotisjuhlaa, Poikosten sukuseuralla on väli vuosi. Vuonna 2018 on suunnitelmassa John Koskisen toinen vierailu Suomeen vaimonsa Patrician kanssa. Ja vuonna 2019 vietetään sukuseuran 20-vuotisjuhlaa.

Hallitus päätti helmikuun alussa Juha ja Ossi Poikosen kotona Syrjänmäessä pidetyssä kokouksessa, että sukukirjaa ei julkaista, vaan mapin ja kirjan sijasta keskitytään DVD:hen, sillä uusia sukuun kuuluvia on taas satoja ja uusia kuvia noin 1000 kappaletta. Poikosten pirttiviljelmä kuostaa – hyvä niin.

Hallituksen haastavin tehtävä on varmasti sukuun kuuluvien nuorten

myös Antti, joka vuodesta toiseen jaksaa ahertaa sukutietojen ylläpitäjänä, samoin Taisto. Olen syntynyt ja asun Karstulan Rantakylällä, isoäitini isoisän, Joonas Poikosen, kotipaikalla. Suurimman osan työvuosistani olen toiminut Karstulassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä ja sen myötä tutustunut moniin karstusiin ikäihmisiin, heidän omaisiinsa ja käynyt myös monien kotona. Näin kotipitäjäni ja sukuseuran kotipaikka on minulle melko tuttu. Nykyään tunnen myös paljon multialaisia ikäihmisiä ja heidän omaisiaan sekä muita Multiala asuvia.

Toivon, että otatte rohkeasti yhteyttä, kun sellaiseen huomaatte tarvetta!

Karstulan Rantakylällä 08.03.2016

Kevätterveisin Kirsti Leppäaho

AIRA KANTASEN MUISTOJA PÖNGÄNPERÄLTÄ

Lapsuus

Synnyin joulun aikaan vuonna 1934, tarkemmin sanoen heti ensimmäisenä arkipäivänä joulunpyhien jälkeen. Isä ja äiti asuivat silloin Hevosmäessä, joka on aika iso tila Mustanlammen takana lähellä kirkonkylää. Hevosmäessä oli isäntänä silloin Reino Poikola, joka itse asui kirkolla. Isä ja äiti olivat siellä jonkinlaisina tilanhoitajina ja vastasivat talon töistä.

Pian syntymäni jälkeen muutettiin Syrjännäkeen. Asuttiin siellä vieläkin pystyssä olevassa talossa melkein kylän korkeimmalla paikalla Syrjännäen koulun kohdalla tien toisella puolella. Siellä asuttiin vuoden verran, ennen kuin muutettiin Pöngälle, josta vanhempani Aaro ja Hilja Rasi ostivat Välisaaren asutustilan. *(Hiljan isä on Syrjännäeltä Heikki Rankinen, joka on Anna-Liisa Poikosen poika.)*

Pöngänperä oli alavaa ja hallanarkaa seutua, ja joskus tuntui siltä, että Pöngää asutettaessa se kaikkein alavin ja hallalle arin paikka oli juuri tuo meille sattunut Välisaari. Pöngälle ei ollut tehty edes kunnan tietä,

vaan valtatieltä vei sinne perälle sellainen kurainen ja rapainen kärrytie, jolla tuntui olevan aina rospuutto. Se parisataametrisen pistotie, joka johti Pöngän tieltä nevan yli Välisaaren kiviseen pihaan, oli vieläkin kurjempi kulkuväylä ja saikin mökin asuttajilta nimen ”rapatie.” Matkaa valtatieltä Välisaaren pihaan on nelisen kilometriä, vaikka se entisinä tietöminä aikoina tuntuikin paljon pitemmältä. *(Sijainti on Humpilta suoraan pohjoiseen.)*

Ensimmäiset selvemmat muistoni liittyvät talvisodan aikoihin. Isä oli syksyllä 1939 YH:ssa (ylimääräiset harjoitukset) Keuruulla, josta hän pääsi tulemaan kuitenkin vielä Pöngälle. Kun käsky sotaan lähdöstä tuli, kyyditsi isä äidin, minut ja edellisenä talvena syntyneen Pikku-Aunen Syrjännäen Ekkalaan, äidin kotiin, jossa Emilia-mummulla oli hoidettavanaan vieraitakin lapsia, en jaksa muistaa, keitä. *(Ekkala on sijainnut Nevalan tien varrella.)*

Sotatalvesta ei ole tarkkoja muistikuvia, mutta sen muistan hyvin, kuinka isä tuli loppupalven aurinkoisena, mutta kylmänä päivänä Ekkalaan. Tieto sodan loppumisesta oli kiirinyt

sinne jo paljon ennen isää. Isä lastasi tavarat, äidin ja meidät työt rekeen, ja ajeltiin Pöngälle, jossa isä oli jo muutaman päivän ajan ollut huoneita lämmittämässä, ennen kuin tuli porukkansa hakemaan mummulasta kotiin. Lunta silloin oli vielä paksusti. Se jäi mieleen.

Välirauhan kesästä 1940 mieleen jäi parhaiten se, kun meille hankittiin radio. Sähköjähän ei Pöngällä silloin, eikä vielä kymmeneen vuosiin sen jälkeenkään, ollut. Radiolla olikin omana virtalähteenään iso paristo. Samanlaisia näki myöhemmin sähköpaimenissa.

Isän viritellessä radiota kuntoon hääräsi äiti omiaan hellan luona ja käski minun hakea navetasta yhden sinne aamulla jääneen ämpäriin. Radiosta kuului jo kohinaa, mikä sekin tuntui ihmeelliseltä, enkä olisi millään malttanut lähteä tuvasta kesken kaikesta mihinkään. Äiti hoputti minua kovasti siihen ämpäriin hakuun, ja olihan sitä mentävä.

Juoksujalkaa riensin yli pihan, kiskaisin navetan oven auki ja syöksyin sisään - ja hupsis! Astuin ovensuussa olevaan naulaiseen lautaan, suoraan törröllään olevaan naulaan paljain jalkoineni, ja siihen loppuivat kiireet siltä kesältä. Niin pahat haavat siitä naulasta sain, että sairastin sitä koko sen kesän.

Siitä radiosta, tai sen kuuntelusta, jäi mieleen oikeastaan vain Markus-sedän lastentunnit. Muuten sen kuuntelusta ei ole mielikuvia jäänyt. Kai sitä pidettiin auki vain ”meidän perästä”, kuluihan siinä kallis paristokin.

Kuvassa Syrjännäen koti pihanpuolelta Kuva: Pekka Rasi

Jatkosodan vuodet

Heikki-veljeni syntyi keväällä 1941. Jo sitä ennen olin kuuden vuoden iästani huolimatta joutunut katsomaan kaksivuotiaaksi ehtineen Aunen perään, ja tiesin, että pikkuveljen varttuessa vastuuni sillä saralla tulisi lisääntymään.

Yhtenä yönä juhannuksen alla tuli sitten isompia murheita. Kortekankaan Einarin Vieno-tytär kopisteli sisälle koko perheen ollessa nukkumassa ja jätti isälle lapun, missä tämä määrättiin ilmoittautumaan seuraavana aamuna suojeluskunnan talolla. Äiti oli Vienolle vihainen ja ihmetteli, eikö nuorella naisihmisellä ole valoisana kesäyönä parempaa tekemistä kuin kulkea jakelemassa tuollaisia lappuja. Sotaan lähtöähän se lappu tiesi. Nukkumisesta ei sinä yönä tullut enää mitään.

Oli kaunis kesäaamu, mutta Väliisaassa ja varmasti monessa muusakin kodissa tuona aamuna painostava ja raskas tunnelma. Äiti laittoi isälle evästä mukaan. Muistan, kuinka isä seisoj reppu selässään rapatien päässä, kääntyi mennäkseen, mutta kaksivuotias Aune roikkui hänen lahkeessaan kiinni niin, että äidin oli revittävä tyttö siitä väkivalloin irti. Aune parkui kuin hengen hädässä, mutta isän oli mentävä. Hiljainen ja painostava oli se juhannuksen aluspäivä Väliisaassa.

Pöngän Väliisaari oli kaukana kaikesta, eikä kulkuyhteyksistä voinut puhua. Ne olivat talvisin suksilatuja tai hevosen reen jättämiä uria, mitä pitkin kuljettiin. Kesän aikaan kävelä rampattiin, ja Pöngän tietä pitkin saattoi ajaa keskikesällä polkupyörällä - jos sattui olemaan kuiva kesä tai pyörä millä ajella.

Kauppa-asioilla käytiin Humpilta ja Vastingilla, jonne kuljettiin Pöngän Niemelän kautta. Posti tuli aluksi Poikoselle ja myöhemmin osuuskauppaan. Sellaisiin asiointimatkoihin, kirkonkylällä käynnistä puhumattakaan, hupeni äidiltä koko päiväsydän. Minä jäin tietenkin kotimieheksi ja katsoin pienempien kersojen, Aunen ja Heikin, perään. Joskus, varsinkin, jos sattui nousemaan ukonilma, tuo kotimiehenä olo pakasi kovasti pelottamaan. Mikään uhkakuva, mitä pyörittelin silloin mielessäni, ei koskaan toteutunut, vaan kaikki meni aina hyvin.

Isä pääsi sodasta harvoin lomalle. Silloin äiti teki parempia ruokia ja leivonnaisia, sikäli kuin tarveaineita oli. Kun omassa navetassa oli pari lehmää, niin maidot, kermat ja voit löytyivät omasta takaa. Äiti oli myös loppumattoman kekseliäs ja taikoi vähistäkin aineista hyvät syötävät. Aune, joka isän sotaan lähtiessä oli niin parkunut tämän perään, sanoi nyt, että lähtisi jo pian takaisin, kun äiti syöttää sillä kaikki herkut.

Sota-aikaan äidin oli tehtävä isällekin kuuluvat työt kaikkien muiden töiden lisäksi. Siksi minun osalleni lankesi enimmäkseen Aunen ja Heikin perään katsominen. Joskus oltiin rankametsässä koko porukka, ja äiti sitoi Heikin liekanaruun niin kuin vasikan. Silloin minun työni vähän helpottui. Äiti joutui kyllä, varsinkin sota-aikaan, raatamaan niin kovasti, että ehti torkahtaa vain sydänyön tunteina. Eikä hän sitä koskaan valittanut, mutta siitä hän tykkäsi huonoa ja muisti sen vielä viimeisinä elinvuosinaan vanhainkodissa, kun hänen korviinsa kantautui erään naapurin emännän arvio äidin sodan ajan töistä: ”Mitäs se muuta kun makaa vaan!”

Arvo syntyi sitten viimeisenä sota-

keväänä 1944. Minut laitettiin yötä myöten hakemaan kättilöksi Kantolan, eli Siikin Hilda, joka oli Siikin Jussin emäntä. Väliisaaresta oli sinne metsiä pitkin matkaa pari kolme kilometriä, eikä sinne sen puoleen mitään sen kummempaa reittiä ollutkaan. Muistan, kuinka metsässä oli vielä lunta siellä täällä vaikka oltiin jo pitkällä toukokuussa.

Sota loppui sitten aikanaan, ja molemmat rintamalla olleet, isä ja meidän hevonen, jonka nimeä en muista, kotiutuivat syksyllä 1944. Isän kotiintulosta en muista juuri mitään, mutta sen muistan, kuinka hevonen hirnautti pihassa yhtenä syysaamuna ulos mennessäni. Itse se oli osannut kävellä kotiin jostakin tien varresta, jonne se oli jätetty.

Koulussa

Minun olisi pitänyt aloittaa koulun käynti jo vuonna 1941, mutta sen sodan takia se lykkääntyi kolmella vuodella. Humpillakin oli koulu kyllä toiminnassa koko sodan ajan, mutta isän ollessa rintamalla ei ollut kyytimiestä minua kouluun kutsuamaan. Katsottiin, että se pitkä ja suurimmaksi osaksi tietön taival oli ylivoimainen este pienelle tytölle.

Olin kyllä opetellut omatoimisesti lukemaan ja kirjoittamaan niin, että en ihan täysi tollo ollut, kun kouluun viimein syksyllä 1944 pääsin. Koulutieni alkuun oli kasattu vaikeuksia tavallistakin enemmän, sillä sen lisäksi, että se viivästyi kolmella vuodella, niin kaiken kukkuraksi sairastuin talvella ja jouduin olemaan kevätlukukauden kokonaan pois.

Humpin koulun opettajana oli silloin Aino Patamaa (Humpilta Eero Poikosen tytär). Ainosta minulla on pelkästään hyviä muistoja. Hyvä ja kannustava opettaja hän oli. Mie-

liaineeni koulussa oli piirustus, tai kengät minä sentään vielä koulua kuvaamataidoksihan ne sitä taitavat käydessäni sain. Isän Martta-sisko nykyään sanoa. Kun piirtelin paljon mielelläni kotonakin, toi äiti osuuskaupasta minulle valkoista käärepaperia piirustuspaperiksi.

Varsinkin se koulun ensimmäinen joulujuhla heti sodan jälkeen jäi hyvin mieleen. Olisin mieluusti mennyt elämäni ensimmäiseen kuusijuhlaan kauniisti pukeutuneena, mutta vaatepuoli oli tietenkin siihen aikaan tavallistakin huonommalla tolalla. Äidiltä ei kuitenkaan mennyt sormi suuhun.

Isä oli syksyllä sodasta palatessaan tuonut mukanaan pinkan armeijan jalkarättejä, jotka (äitini) Rasin Hilja värjäsi vihreäksi ja kutoi niistä ihan mukiinmenevän juhلامekon.

Eihän meille muutenkaan juuri vaatteita osteltu, jos niitä nyt sota-aikaan tai sen jälkeen mistään edes sai. Äiti oli kyllä kätevä käsistään ja pystyi vaatimattomistakin tarveaineista niin mekot kuin tallukkaatkin tekemään. Yhdet oikean suutarin tekemät

Ollessani 11 tai 12-vuotias teetätti isä Heikillä minulle oikeat kengät. Oli talvi. Muistan hyvin, kuinka kävin potkukelkalla liki kahdenkymmenen kilometrin päästä Kimingiltä ne kengät hakemassa. Ei se matka silloin paljon painanut. Saihan Välisaaren vanhin tytär uudet kengät!

Koulun joulu- ja kaikenlaisissa muissakin juhlissa olin aina mukana erilaisissa ohjelmanumeroissa. Lisäksi Aino-opettaja antoi minun tehtäväkseni valmistaa kulissit näitä ohjelmanumeroita varten.

Takseja tai muita koulukyytejä ei siihen aikaan tietenkään ollut, ja kulkeminen Pöngän perältä Humpille ja takaisin pitkin korpia oli sellaista koulunkäyntiä, mitä tämä nykynuorisokykenee tuskin kuvittelemaan-

Pöngän Välisaarella 1954

Takaa oikealta Arvo Rasi, Aino Rounala os. Rasi Eeva-Liisa Viik os. Rasi, Erkki Rasi, kivellä istuvat, Pekka Rasi ja siskon tyttö Eila Koliseva os. Kantanen

ta pitkän ongenvapaa muistuttavan riu'un. Sen päähän hän laittoi palavan tuohenkäppyrän, jonka piti sitten pelottaa vaanivat pedot tiehensä. Äiti saattoi minut tukkitietä pitkin Hautakankaalle asti, missä työt, Raili, Mirja ja Marjatta, jo odottivat. Kun vielä Isonharjun Heimo tuli paikalle, niin sillä sakilla taivallettiin metsiä pitkin Humpille. Se oli pöngäläisten vakituinen reitti kylälle ja pysyi auki koko talven. Suksilatukin siellä tietysti oli, ja joskus matka kuljettiinkin hiihtämällä. Vaikka useimmiten ne sukset olivat aikuisten käytössä. Oli kai luonnonlaki, että me työt pakkasimme kiusaamaan vähän tosikomaista Heimoa. Oli se poika kyllä usein kovilla meidän kanssa!

Ihmisten ilmoille Humpin kylälle putkahdettiin Paloveden navetan nurkan takaa, missä reitti yhytti Jyväskylä-Kokkola -valtatie. Kylmillä ilmoilla käytiin Pikkulassa tai setä-Eetvin luona lämmittelemässä. Kaikkein kovimmilla pakkasilla oltiin joskus Hautakankaan Railin kanssa Eetvin ja Annan luona yötäkin. Joskus kävin koulumatkoilla myös Johanna-mummun luona.

Johanna

kaan. Pimeällä aamuisin lähdettiin, ja pimeä oli ehtinyt laskea, kun illaksi ehdittiin takaisin.

Talvisin äiti lähti saattamaan minut ensin Pöngän puron yli, mistä johti tukkitie sydänmailta valtatieen varteen. Joskus pelättiin susia, vaikka edes niiden jälkiä ei kenenkään tiedetä milloinkaan nähneen. Äiti otti matkalle kuitenkin kaiken varal-

Johanna-mummu asui yksin Mestarin rakentamassa hirsimökissä valtatieen varrella. Samassa pihapiirissä asuivat omassa mökissään myös Eetvurin yli, mistä johti tukkitie sydänmailta valtatieen varteen. Joskus pelättiin susia, vaikka edes niiden jälkiä ei kenenkään tiedetä milloinkaan nähneen. Äiti otti matkalle kuitenkin kaiken varal-

Johannan luona käyminen jännitti, mutta sielläkin koulumatkoillani joskus kävin. Avasin oven ja astuin tupaan, jota hallitsi kaksikymmentäluvulla kuolleen vaarin tekemä suuri kivinen takka. Mummu istui ikkunan luona kutomassa. Tervehdin kohteliaasti niiaten. Mummuikin tervehti ja

Kuvassa Aira Kantanen Kuva: Pekka Rasi.

käski istumaan. Istuin ovensuussa olevalle penkille.

Ei se Mestarin tekemä asumus oikeastaan mikään mökki ollut vaan pieni talo. Vaari oli ollut kuuluisa huolellisesta ja pikkutarkasta työstään, eikä hän siitä ollut tinkinyt itselleenkaan rakentaessaan. Kaikki oli viimeistelyä aina ikkunoiden koristeellisia vuorilautoja myöten.

Mummukin piti paikat aina viimeisen päälle siisteinä. Räsymatot lattialla eivät olleet ”vähän sinnepäin”, vaan kuin viivottimella vedetyt. Pöydän päällä oli aina puhdas liina, ja jos vilkaisi kamariin, niin näki sijatun sängyn päällä mummun itsensä virkkaaman päiväpeiton. Käsitöitä oli esillä tuvassakin.

Johanna jutteli minulle suopeasti. Kyseli kouluasioista ja Aunesta, Heikistä ja Arvosta. Hän laittoi kahvin tulelle ja kattoi pöydän. Kun hän kaatoi kuppeihin ja käski pöytäään, niin istuin siihen mummun seuraksi vähän arastellen. Se pöydän kattauskaan ei ollut ”sinnepäin”, vaan tehty kuin paremmallekin arvovieraalle. Pelkäsin koko ajan läikyttäväni kah-

via puhtaalle pöytäliinalle.

Ei Johanna-mummu koskaan tyly tai epäkohtelias ollut, vaan suhtautui minuun aina ystävällisesti hänen luonaan käydessäni, mutta jokin hänessä sai minut suhtautumaan häneen arastellen. Ehkä se oli se hänestä huokuva hienostuneisuus, johon en koskaan tottunut.

Nousin pöydästä helpotuksesta huokaisten. Olin onnistunut taas olemaan läikyttämättä linnalle ja pudottamatta murusia pöydälle. Niiasin kiitokseksi ja aloin tehdä lähtöä kotiin. Mummu käski viemään terveisiä Pöngälle.

Isä ja minä

Töitä piti tehdä paljon ihan lapsuudesta alkaen. Enimmäkseen oli katsottava pienempien lasten perään isän ja äidin ollessa muissa töissä. Eipä silti, että muutkaan lapset olisivat sen helpommalla päässeet. Kyllä Heikin ja Aunenkin oli heti tartuttava töihin käsiksi, kun kynnelle kykenivät. Minun osanani näytti kyllä olevan se pienempien perään katsominen, sillä perhe kasvoi. Arvon jälkeen tuli Eeva, sitten Aino...

Isä oli vaativa ja melkeinpä kova. Työt oli tehtävä, mitään vaihtoehtoja ei ollut. Hän ei ottanut kuuleviin korviinsa, jos valitin vaikka päätäni kipeäksi. Mitään rahaa niistä töistä ei tietenkään saanut, ja kyllä minä sen pienestä pitäen ymmärsinkin, ettei meidän perheessä ole varaa mihinkään taskurahoihin.

Eeva-Liisa syntyi syksyllä 1945, ja minä tuurasin äitiä navettatöissä ja lypsyssä. Pöngällä ei siihen aikaan ollut karjakeittiötä, vaan navetassa tarvittava vesi lämmitettiin lähistöllä

olevassa kodassa. Ollessani valmistautumassa lypsyyn tuli isä siihen ja katseli, kuinka minä tein tulta padan alle. Hän katseli touhujani vähän aikaa ja alkoi sitten puhella minulle kuin vertaiselleen aikuiselle ainakin. Hän ei ollut sitä koskaan ennen tehnyt, ja se tuntui hyvältä.

Täytin kuusitoista joulukuussa 1950, ja siihen loppui minun koulunkäyntini! Kirkolla olisi ollut vielä jatkokoulu, johon olisin halunnut mennä, mutta isä ei päästänyt, kun kotonakin minua tarvittiin.

Kuusitoistavuotias neitonen kaipaa jo muutakin kuin pelkkää työtä. Hautakankaan Railin ja Marjatan kanssa alettiin käymään Suojassa tansseissa. Muutaman kerran käytiin myös kansanopiston järjestämissä iltamissa, joissa tavattiin samanikäisiä. Jalkaparikassa ne reissut tietenkin tehtiin.

Milloin ei tarvinnut katsoa pienempien kersojen perään, silloin minun oli oltava paimentamassa lehmiä niiden ollessa laitumella. Kerran ollessani niissä töissä Pöngän puron takana, sinne ilmaantui eräs naapurin poika, Kantasen Urho. Pian sille tuli sinne asiaa toisenkin kerran. Kotiväki alkoi ihmetellä, miksi se paimenessa olo oli minulle äkkiä mieluisampaa kuin muut työt. Aikanaan sitten selvisi asian oikea laita, se, että minulla oli siellä vakituinen apulainen. Isän pirtaan se ei käynyt alkuunkaan. Hän käski minun heti pistää välit poikki Urhon kanssa. En ollut koskaan ennen pannut isälle vastaan, mutta nyt ilmoitin heti, että tässä asiassa teen juuri niin kuin minua itseäni sattuu huvittamaan. Kihloihin mentiin kahden vuoden kuluttua ja häitä tanssittiin Kantasessa 1953. •

Muistiin merkinnyt Airan nuorin veli Pekka Rasi, julkaistu Rasien Ratoksi -aviisissa no 16 vuonna 2015

Poikokset koolla

Karstula ylsi lähes maailman maineeseen, kun Poikosten sukuseura kasaantui Karstulan lukioon nyt jo kahdeksannen kerran 11. heinäkuuta 2015.

Mainitsemisenarvoisen juuri tästä tapahtumasta teki se, että paikalle saapui merkittävä Amerikan vieras, USA:n verohallinnon päällikkö John A. Koskinen, joka 76 vuoden iässä sai ensikosketuksen suomalaisiin juuriinsa. Näin Karstulan lisäksi myös Poikokset ja koko Keski-Suomi pääsivät monella tapaa esille vierailun saaman runsaan mediahuomion kautta.

Päivä alkoi ilmoittautumisten jälkeen kädentaito- ja perinnenäytteilyllä, joka sai suuren suosion niin näytteilleasettajien kuin siihen tutustuneidenkin keskuudessa. *(Kuvalla)* Lisäksi kokouksen järjestäjillä oli myyntipöytiä aiemmin julkaistuille sukulehdille ja vastikään päivitetuille, Poikosten historiaa valottaville tiedoille sekä paperi- että DVD-versiona.

Tunnelman kohottamisesta huolehti-

vat karstulalaissyntyinen Pentti Rasi tyttärensä Ada Wirbergin kanssa, jotka taikoivat hanurin ja flyygelin avulla mitä hurmaavampia säveliä juhlaväen iloksi. Aikaa oli varattu myös rennolle yhdessäololle, tutustumiselle ja seurustelulle.

Puoliltapäivin koitti totuuden hetki, kun kokoukseen osallistujat saivat lounaakseen Karstulan Marttojen valmistamaa muttia, keskisuomalaista perinneruokaa.

Kun vatsat oli saatu täyteen, oli hyvä siirtyä auditorioon päivän ohjelmalliseen osuuteen.

Sukuseuran hallituksen puheenjohtaja, Saarijärvellä varttunut Tiina Lindholm toivotti juhlaväen tervetulleeksi, minkä jälkeen kajautettiin yhdessä Keski-Suomen kotiseutulaulu. Heta Sammaliston upean lauluesityksen ym:n ohjelman lomassa tapahtuman päävieras, John Koskinen, pääsi estradille Juho Lindholm vetämässä haastattelutuokiossa, jonka Juho myös tulkkasi tarkasti.

Koskiselle tehtyjen kysymysten avulla hänen taustansa ja nykyinen, varsin työntäyteinen elämänsä valot-

tuivat yleisölle elävästi.

Kokonaisuudessaan tilaisuuden juonsi letkeästi suomeksi ja englanniksi Keuruun kirkkoherra Ossi Poikonen, joka toimi ansiokkaasti myös virallisen kokouksen puheenjohtajana.

Lukiolle järjestetty kokoontuminen huipentui kakkukahveihin, joiden yhteydessä pidettiin lievää odotuksetäyteistä jännitystä aiheuttaneet arpajaiset. Voitot olivat joko makeisia (kuten itse leivottu ruisleipä), hyödyllisiä (kuten autonpesusieni) tai muuten vain mukavia (kuten tuoksupuu eli wunderbaum).

Varsinaisesti sukukokouspäivän päätti Karstulan kirkossa pidetty iltavesper, jossa puhui ja lauloi Ossi Poikonen. Illan musiikillista antia täydensivät Pentti Rasi ja Ada Wirberg, joka jo 14-vuotisena nuorena neitona soitti itsensä uruilla kuulijoiden sydämiin. ●

Aika vekkuleita, nuo Poikokset!

Tiina Lindholm

Julkaistu Metsopolin Uutiskirjeessä no 3/2015

SUMMASSA VOAN...

Amerikkalainen unelma uudesta elämästä houkutti Euroopan siirtolaisia ”rapakon taakse” - uudelle mantereelle, yli Atlantin valtameren. Viime vuosisadan alkuvuosikymmeninä heitä saapui yli 12 miljoonaa, osa pakeni kurjuutta ja epätoivoa, joskus suoranaista vainoaakin. Toinen liikkeelle paneva voima taisi olla seikkailun halu ja toive nähdä maailmaa. Elintasoero esim. Suomeen verrattuna oli melkoinen. Muutaman vuoden työpalkoilla pystyi kotimaassa ostamaan vaikka mitä, kokonaisen maatilan.

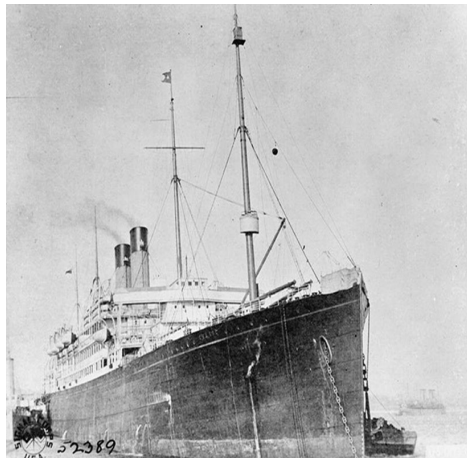
”Ameriikan raitille” tultiin New Yorkin edustalla sijaitsevan Ellis Islandin maahanmuuttokeskuksen kautta. Siellä suoritettiin haastattelut ja virkailijat ratkaisivat pääsikä henkilö maihin vai palautettiin hänet lähtösatamaan seuraavalla laivalla. Maahanmuuttoluvan saaneita odottivat New Yorkin kylmät kadut ja Brooklynin peliluolat, tosin myös uuden maailman mahtavat mahdollisuudet. **...niin ku karstuset**

Ameriikkaan! Tuo sanonta on tuttu kaikkialla suomessa. Taas oli lähdetty köyhästä Karstulasta ”moalimalle”. Edeltä menneitä oli vastassa – kysäisivät: ”Kumpoakos reittiä työ tulitto?” Tulijat eivät tieneet mitään linjoista tai linereista, merenkulketietouskin oli varsin ohutta – Pääjärvellä oli ranta aina näkyvässä. Niinpä tulijoiden vastaus kuului: ”Ei myö mittään reittiä tultu; myö tultiin summassa!” Onneksi valtamerihöyryjen kapteenit eivät olleet pelkkiä peruskopeksia. Sanonta kertoi myös sen, että lähtöjä ei kauaakaan harkittu. Summassa voan... yhdessä ja toisten perässä.

Niinpä Oskar- pappanikin pudisti Syrjänmäen tomut kengistään ja lähti

tammikuussa 1910 Amerikkaan. Hän oli täyttänyt 19 vuotta edellisvuoden Juhannusaattona. Vajaata kuukautta aiemmin oli kuollut Heikki-isoveveli. Kymmenhenkisestä Syrjänmäen Elulun lapsikatraasta suurin osa kuoli lapsena tai nuorena. Venäläiset sortivat, työ oli raskasta, isovanhemmat kertoivat, että tässä maassa leipä voi olla samaa ainetta, kuin pöytäkin jne... hyvin ymmärtää, että nuori mies halusi muuta.

Alkumatkasta ei ole tarkkoja tietoja. Samoihin aikoihin matkaan lähti kolme vuotta vanhempi Heikki Lehtonen Oinoskylältä. Saatan hyvin kuvitella, että nuorukaiset lähtivät yhtä matkaa – Hevoskyydillä Myllymäelle, junalla Turkuun tai Hankoon, laivalla Tukholmaan, junalla Göteborgiin, laivalla Hulliin tai Lontooseen ja viimein junalla Liverpooliin. Aikamoista seikkailua jo tähän mennessä. Toinen alkumatkan reitti saattoi kulkea Vaasan kautta, sillä sieltä olisi järjestynyt passi matkalle mukaan.

Oskar matkusti SS Celticilla

Atlantin ylittäjiä kertyi aalloittain Englannin satamakaupunkeihin. Vilkkain vuosi oli 1907. Niinpä laivayhtiöiden kannatti sijoittaa tonnistoon. Englantilainen The White Star Line rakennutti Belfastilaisella telakalla neljä yli 20 000 brt höyrylaivaa Atlantin liikenteeseen. The big four (iso nelikko) sisaralukset olivat Cel-

tic 1901, Cedric 1902, Baltic 1903 ja Adriatic 1907, josta viimeksi mainittu oli suurin ja loisteliain. Vasta Titanic ylitti nämä saman yhtiön edelliset laivat.

Balticin kapteeni antoi 14.04.1912 seuraavan viestin Titanicille: ”*Greek steamer Athenia reports passing icebergs and large quantities of field ice today in latitude 41° 51' N, longitude 49° 52' W. Wish you and Titanic all success. Commander.*”

Karstulan nuorukaiset olivat matkalla pari vuotta aikaisemmin, onneksi. 15.01. 1910 he lähtivät RMS Celticillä Liverpoolista kohti New Yorkia. Perille uudelle mantereelle saavuttiin 23.01. ja seuraavana päivänä he antoivat tietonsa Ellis Islandin haastattelijoille. Pituus, paino, tukan ja silmien väri, osaako lukea ja kirjoittaa. Syntymäpaikka, isän nimi, ikä, kuka osti lipun jne. eteni haastattelu. Maahantulon syyksi ilmoitettiin työ. Viimein mihin matka- kaverukset ilmoittivat kohteekseen Main Street 394 Fitchburg Mass. (massan valtio eli Massachusetts). Osoitteessa asui nainen nimeltä Helmi Rankinen, jonka Oskar ja Heikki ilmoittivat ystäväkseen.

Näin alkoi Oskar-papan elämä Amerikassa. Hän suuntasi pois suurkampungesta kohti pohjoista, josta löytyi sekä töitä että ystäviä. Tavallisimmat työt kielitaidottomille miehille olivat lumberin ja mainarin hommat. Metsässä ja kaivoksilla puhuivat lihakset ja sisu. Juuri muuta emme tiedä pappan elämästä uudella mantereella.

Seuraava dokumentti löytyy toukokuulta 1912. Sen otsikossa lukee ”Declaration of Intention”- päämäärän ilmoittaminen. Ilmoitus on tehty Minnesotan Calumetissa, jossa oli paljon kaivostoimintaa. Kaivosmies Oscar Maki (nimi oli saanut jenk-

kimuodon, SyrjänMAKI), oli kuulemma kotoisin Wasa, Finland. Hän ilmoitti myös suurpiirteisesti lähteneensä Hangosta Celtic aluksella New Yorkiin (suuri maa suuret toleranssit). Amerikansuomalaisten yleisin nimi tuohon aikaan John Maki, myös Oscar Makia on lukuisasti. Hän lupasi luopua ehdottomasti Nikolai II hallitsemasta maasta tullakseen USA:n kansalaiseksi ja jäävänsä pysyvästi Amerikkaan. Asiakirjassa hän ilmoitti myös ettei ole anarkisti, moniavioinen tai kommunisti. So help me God! – Jumala siinä minua auttakoon!

Oletettavastikin papan elämä sujui kotimaan luontoa muistuttavilla pohjoisten osavaltioiden seuduilla. Hänen kellonsa oli hopeinen Chicagossa valmistettu Stewart Special. Sain kellon Emmi-mummulta elinikäiseen säilytykseen ja toimitettavaksi suvussa eteenpäin muistona papan Amerikan reissuista.

Jossain vaiheessa maailmanmatkaajaan iskee koti-ikävä. Niin Oskar-pappakin tuli käymään koti Karstulassa ehkäpä vuonna 1914. Tuona aikana hän tapasi Kalmarin kylältä kotoisin olleen neitokaisen, Emma Maria Eklundin. Emmi-mummu oli tullut edellisvuonna Karstulaan kirkkoherrapappilan palvelijatyttöksi. Oskari-nuorukainen lähti kuitenkin takaisin Valtoihin, olisiko Euroopan epävakaa tilanne ja alkanut maailmansota jotenkin vaikuttanut paluupäätökseen. Myöskin Elias – isä oli yhä vakaasti Syrjänmäen peräsimessä.

Toisesta reissusta ei ole muuta dokumentaatiota, kuin valokuvia Kaliforniasta. Valtavia punapuita kaadettiin ja ratoja rakennettiin topparoikassa. Pappa myöskin kertoi miten valtavilla viljelyslakeuksilla koneet tekivät

lyhteet, puimakone liikkui pellolla ja hevosettomat vaunut kuljettivat satoa. Suomessa oltiin noin 50 vuotta jäljessä. Halkomakiiloista oli lentänyt siruja papan käsivarteen, joita aina lauantaisin Syrjänmäen pihasaunassa ihmeteltiin lapsenlapsen kanssa. Lännen lakeuksien valtavat mahdollisuudet eivät kuitenkaan kyenneet pitämään pappaa Valloissa, vaan hän palasi itsenäistymistä havittelevaan köyhään kotimaahan.

”Oskar ei soanna oltua Ameriikassa, sen tul minuva ikävä!” Tämä oli Emmi-mummun versio asioiden kulusta. Katsoin varmaan hölmistyneenä moista kommenttia – Mummu kohensi kahdeksankymppistä olentoaan, nosti kaulansa kauniille kaarelle ja sanoi: Kuule, minä olin nuorena kaunis! Olet yhä kaunis -totesin mummulle ja sitten naurettiin. Hyvältä tuntuu ajatella, että pappa tykkäsi mummusta ja nuoret menivät kihloihin ja vihdoin naimisiin

Nuori itsenäinen Suomi sai elinvoimaisen nuoren perheenalun. Eikä se jäänyt pelkäksi aluksi – saivathan Syrjänmäen 5. isäntä ja emäntä ajan myötä 13 lastaan. Lapsista on tätä kirjoitettaessa elossa enää Hanna-täti, joka elää Syrjänmäen kylällä ja noin 30-päinen serkuskatras jälkeläisineen ympäri Suomen. Lukuisista vävyistä on joukossamme enää Takkalan Pekka, Eeva-tädin puoliso ja Lampisen Matti, Kerttu-tädin eronnut mies.

Muutaman viikon kuluttua häistään nuori Oskari-aviomies lähti maksamaan itsenäistymisen hintaa ensin Vilppulan taisteluun helmi-maaliskuussa ja sitä myöten Tampereen taisteluun ja Hatanpään pellolle. Pappa selvisi kotiin ehjin nahoin, saipa Vilppulan vaiheesta mitalinkin. Ensimmäinen lapsi Sanni syntyi seuraavana vuonna. Mummu ja pappa saivat elää kehittyvässä Suomessa, sen näki siitä, että he joutuivat hau-

Oskar Poikonen lastenlastensa kera

taamaan vain kolme lastaan, yhden pienenä ja kaksi aikuisena. Edellinen isäntä ja emäntä hautasivat elinaikanaan suurimman osan lapsistaan.

Pappa ei joutunut ikänsä vuoksi toiseen maailmansotaan, sen sijaan pikkuveli Toivo kuoli talvisodan sankarivainajana. Elämä Syrjänmäessä oli vilkasta, pappa seurasi myhäilevänä tilannetta kun mummu topakkana käskytti tyttölaumaansa. Jorma-serku parkaisi ensimmäisen huutonsa Syrjänmäen kamarissa vuonna 1946, siinä samassa papasta tuli pappa. Itse synnyin 11 vuotta myöhemmin Kekkonen tasavallan Suomeen. Jorma-serkun tomumaja lepää siroteltuna Syrjänmäen Pohjoisladon vieressä rauniossa.

Muistan vieläkin aivan elävästi, kuinka istuimme Oskar-papan kanssa kahdenistuttavassa kiikkutuolis-

sa hänen oman Taneli-pappansa kohottaman Syrjänmäen kurkihirren alla ja opiskelimme englantia. *Good morning, Thank you ja So long.....* vielä hyvässä muistissa. Maaliskuun 8. vuonna 1961 olimme lähdössä papan kanssa talliin antamaan Varma-tammalle heiniä, Oskar-pappa puki 2v. pikkuveljeäni Juhaa, kesken kaiken pappa tuupertui lattialle.

Aivoverenvuoto päätti hienon ja värikkään elämän-

kaaren Syrjänmäen tuvan permannelle. Kunnanlääkäri Salosen päällä antama apu auttoi papan vain istumaan ja sanomaan muuttaman hourivan sanan. Pikku-Ossia (4 vuotta) ei tilanne yhtään pelottanut, sillä oma tuttu pappahan se siinä lepäsi ikiuntaan. Niin monta kertaa oli tuvassa yhdessä veisattu: ”Jeesuksesta laulan ... Pääsen asukkaaksi kultakaupunkiin”.

Ps. Papan hautajaisissa putosin päädeltä tuvan lattian alla olleeseen perunakellariin. Onneksi perunoita oli vielä maaliskuulla niin paljon, että en taittanut lopullisesti niskoja. Taju meni ja nelivuotiaan niskat niinkovassa jomotuksessa, että muistan vieläkin. Huhhuh... enkelit ovat olleet usein lujilla tämän ”summassa voan”- pojankoltiaisen jäljillä. •

Ossi Poikonen

Emmi ja Oskar Poikonen kihlakuvassa

HALMISEN TYKKI

Puolustusvoimien lippujuhlapäivänä Pylkönmäen Vihanninjoella Salmen talon pihapiirissä vietettiin historiallisen juhlavaa hetkeä. Oltiin kokoonnuttu kunnioittamaan talvi- jatkosodassa taistelleiden Halmisen veljesten sotataivalta 1939-1945.

Muistomerkinä on harvinainen 37 millimetrin panssarintorjuntatykki. Se seisoi omalla jalustallaan jyrkänä monumenttina Jesper Kristianssonin ja Esko Janhosen toimiessa kunnivartiossa. Juhlissa esiintyi Pylkönmäen mieskuoro esittäen Veteraanin iltahuudon ja Finlandia-hymnin. Evp Hannu Luotola kertoi panssarintorjuntatykki 37 K/36:n olleen aikanaan yksi Euroopan tehokkaimmista aseista. 1930-luvulla tykki valittiin Suomen armeijassa panssarintorjunnan pääaseeksi. Talvisodan alkaessa joukkojen käytössä näitä tykkejä oli 98 kpl. Kaksikolmasosaa niistä tuhoutui.

Tykillä kunnioitetaan Halmisen veljesten sotataivalta 1939-1945, kertoi talon nykyinen isäntä ja muistomerkkihankkeen isä Seppo Halminen, joille veljekset olivat hänen setiänsä. Emil Halminen asui Salmen talossa yli 50 vuotta ja eli 91-vuotiaaksi. Oli luonnollista, että kun Emil Halmisen työkaluna sodassa oli panssarintorjuntatykki, niin muistomerkin sijoituspaikaksi tuli hänen kotitilansa maatila, totesi *Seppo Halminen*. •

POIKOSTEN SUKUSEURA RY. SÄÄNNÖT

1 § NIMI JA KOTIPAikka

Yhdistyksen nimi on Poikosten sukuseura ry. Näissä säännöissä yhdistyksestä käytetään nimitystä sukuseura tai seura.

Yhdistyksen kotipaikka on Karstula ja sen toimialueena on koko Suomi.

2 § TARKOITUS JA TOIMINTAMUODOT

Sukuseuran tarkoituksena on selvittää Poikosten suvun ja sukuun kuuluvien vaiheita ja historiaa, vaalia niihin liittyviä perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta suvun jäsenten kesken.

Tarkoituksena on lisäksi tehdä sukuseura- ja sukututkimustyötä tunnetuksi sekä vaalia ja edistää kotiseututyötä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi sukuseura sääntöjensä ja mahdollisuuksiensa mukaan

- järjestää sukukokouksia, sukupäiviä, retkiä ja muita niihin verrattavia tilaisuuksia,
- tekee ja tukee suku- ja henkilöhistoriallista tutkimusta sekä kerää ja arkistoi sukua/sukuja koskevaa tietoutta,
- jakaa tutkimus- ja perinnetietoa ja harjoittaa seuran tarkoituksen toteuttamista edistävää julkaisutoimintaa,
- toteuttaa yhteistyötä sukututkimus-, kotiseutu-, kaupunki- ja kyläyhdistysten sekä muiden tarpeellisten paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyötahojen kanssa.

Toimintansa tukemiseksi sukuseura voi ottaa vastaan testamentattua ja lahjoitettua omaisuutta sekä avustuksia, perustaa sukututkimus- ja muita rahastoja sekä asianomaisella luvalla järjestää varainkeräyksiä ja arpajaisia.

Seura voi omistaa toimintansa kannalta tarpeellisia kiinteistöjä.

Seura ei harjoita elinkeinotoimintaa eikä tarkoituksena ole taloudellisen hyödyn tai voiton tuottaminen jäsenilleen.

3 § JÄSENYYS

a. Jäseneksi ottaminen

Poikosten Sukuseura ry:n jäseneksi voidaan ottaa jokainen täysi-ikäinen henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai joka avio- tai avioliiton kautta on siihen liittynyt maksamalla jäsenmaksun. Ns. nuorisojäseneksi voivat huoltajansa suostumuksella liittyä alle 18-vuotiaat. Heiltä ei peritä jäsenmaksua eikä heillä ole äänioikeutta seuran kokouksissa.

Kannatusjäseneksi voidaan valita yksityinen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea seuran tarkoitusta ja toimintaa.

Sukuseuran ainaisjäseneksi katsotaan jäsen, joka yhdellä kertaa suorittaa jäsenmaksun kymmenkertaisena.

Kunniapuheenjohtajaksi tai -jäseneksi voidaan hallituksen esityksestä seuran sukukokouksessa kutsua henkilö, joka on huomattavasti edistänyt ja tukenut yhdistyksen toimintaa.

Sukuseuran hallituksen valitsema jäsenrekisterinpitäjä ylläpitää jäsenluetteloa, johon merkitään jäsenten nimet ja kotipaikka. Jäsenluetteloon on kaikilla yhdistyksen jäsenillä oikeus tutustua.

Jäsenet ovat velvoitettuja ilmoittamaan tietojaan koskevat mahdolliset muutokset yhdistykselle.

b. Jäsenyydestä eroaminen ja erottaminen

Jäsenellä on oikeus erota yhdistyksestä ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle tai sen puheenjohtajalle taikka ilmoittamalla erosta yhdistyksen kokouksessa pöytäkirjaan merkittäväksi.

Hallitus voi erottaa jäsenen sukuseurasta, jos jäsen on jättänyt eräänntyneen jäsenmaksunsa maksamatta viimeksi kuluneelta kahdelta kalenterivuodelta tai on muuten jättänyt täyttämättä ne velvoitukset, joihin hän on seuraan liittymällä sitoutunut, tai on menettelyllään seurassa tai sen ulkopuolella huomattavasti vahingoittanut sukuseuraa tai ei enää täytä laissa taikka sukuseuran säännöissä mainittuja jäsenyyden ehtoja.

Sukuseuran jäsenen tiedot hävitetään jäsenrekisteristä rekisteröintiperusteen loputtua, kun jäsenyysasioiden hoito ei enää edellytä

tietojen säilyttämistä ja kun tiedot eivät toiminnan kannalta ole enää tarpeellisia.

4 § LIITTYMIS- JA JÄSENMAKSU

Sukuseuran jäseniltä ja kannatusjäseniltä perittävän liittymismaksun ja vuotuisen tai ainaisjäsenmaksun suuruudesta erikseen kummallekin jäsenryhmälle päättää varsinaisen sukukokous. Kunniapuheenjohtaja ja kunniajäsenet eivät suorita jäsenmaksuja.

5 § HALLITUS

Sukuseuran asioita hoitaa hallitus, johon kuuluvat sukukokouksessa valitut puheenjohtaja ja 2 - 8 muuta varsinaista jäsentä sekä 0 - 9 varajäsentä. Jäseniä valittaessa pyritään ottamaan huomioon eri sukuhaarojen tasa-
puolinen edustus.

Hallituksen toimikausi on varsinaisten sukukokousten välinen aika. Sääntöjen mukaisessa varsinaisessa sukukokouksessa kaksi hallituksen jäsenet ovat erovuorossa.

Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi hallituksen valintatilanteessa sukukokoukselle esitetään, että noin puolet hallituksen jäsenistä voi jatkaa seuraavalle kaudelle.

Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan ja valitsee joko keskuudestaan tai ulkopuolelta sihteerin, rahastonhoitajan sekä muut tarvittavat toimihenkilöt. Hallitus voi perustaa tarpeellisia toimikuntia tai neuvoa-antavia elimiä.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta yhteen kokoukseen keväällä ja syksyllä ja aina, kun he katsovat siihen olevan aihetta tai kun vähintään puolet hallituksen jäsenistä sitä vaatii.

Hallitus voi tarvittaessa pitää myös ylimääräisiä sähköpostikokouksia.

Hallitus on päätösvaltainen, kun vähintään puolet sen jäsenistä, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan luettuna on läsnä. Äänestykset ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, vaaleissa kuitenkin arpa.

Seuran hallitus päättää jäsenyydestä erottamisesta ja pitää sukuseuran jäsenluetteloa.

6 § YHDISTYKSEN NIMEN KÄYTTÖ JA NIMIEN KIRJOITTAMINEN

Sukuseuran nimeä voidaan käyttää yhdistyksen säännöissä mainituissa tarkoituksissa. Nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri tai rahastonhoitaja, kaksi yhdessä.

7 § TILIKAUSI JA TOIMINNANTARKASTUS

Sukuseuran tilikausi on yksi kalenterivuosi ja päättyy 31.12.

Tilinpäätökset tarvittavine asiakirjoineen ja hallituksen vuosikertomukset on annettava toiminnantarkastajalle viimeistään kuukautta ennen varsinaista sukukokousta.

Toiminnantarkastajan tulee antaa kirjallinen lausuntonsa hallitukselle viimeistään kahta viikkoa ennen sukukokousta tai hallituksen syyskokousta niinä vuosina, kun sukukokousta ei pidetä.

8 § SUKUKOKOUKSET

a) Sukukokous

Sukuseura kokoontuu varsinaiseen sukukokoukseen, joka pidetään joka neljäs vuosi hallituksen määräämänä päivänä 1.4. - 30.9. välisenä aikana.

Ylimääräinen sukukokous pidetään, kun sukukokous niin päättää tai kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai kun vähintään yksi kymmenesosa (1/10) yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä hallitukselta erityisesti ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii.

Kokous on pidettävä neljänkymmenen (40) vuorokauden kuluessa siitä, kun vaatimuksen pitämisestä on esitetty hallitukselle.

b) Sukukokouksen koollekutsuminen

Hallituksen on kutsuttava sukuseuran kokoukset virallisesti koolle viimeistään kolmekymmentä (30) vuorokautta ennen kokousta jäsenille postitetulla sukulehdellä tai kirjeellä.

c) Sukukokoukseen osallistuminen

Sukuseuran kokoukseen voidaan osallistua hallituksen tai sukukokouksen niin päätäessä myös postitse taikka tietoliikennetyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana tai ennen kokousta.

d) Sukukokouksessa äänestäminen

Seuran sukukokouksissa on jokaisella varsinaisella jäsenellä, kunniapuheenjohtajalla ja kunniajäsenellä yksi ääni. Kannatusjäsenellä on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Sukukokouksen päätökseksi tulee, ellei säännöissä ole toisin määrätty, se mielipide, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni, vaaleissa kuitenkin arpa.

e) Varsinainen sukukokous

Seuran varsinaisessa sukukokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus.
2. Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja tarvittaessa kaksi ääntenlaskijaa.
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys.
5. Luetaan edellisen sukukokouksen pöytäkirja.
6. Esitetään tilikausittain tilinpäätös, toimintakertomus ja toiminnantarkastajan lausunto.
7. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille vastuuvollisille.
8. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet seuraavaksi toimikaudeksi.
9. Päätetään hallitukseen valittavien jäsenten ja varajäsenten määrä.
10. Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet ja mahdolliset varajäsenet.
11. Päätetään seuraavan varsinaisen sukukokouksen pitovuosi.
12. Valitaan toiminnantarkastaja ja tälle varahenkilö seuraavaksi toimikaudeksi.
13. Käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Mikäli sukuseuran jäsen haluaa saada jonkin asian sukukokouksen käsiteltäväksi, on hänen ilmoitettava siitä kirjallisesti hallitukselle hyvissä ajoin, jotta hallitus voi päättää asian lisäämisestä kokouskutsuun.

9 § SÄÄNTÖJEN MUUTTAMINEN JA SUKUSEURAN PURKAMINEN

Päätös sääntöjen muuttamisesta ja sukuseuran purkamisesta on tehtävä sukukokouksessa vähintään kolmen neljäsosan (3/4) enemmistöllä annetuista äänistä. Kokouskutsussa on mainittava sääntöjen muuttamista tai seuran purkamista koskevan asian esilläolosta. Seuran purkamista koskeva päätös on tehtävä kahdessa perättäisessä sukukokouksessa, joiden välinen aika on vähintään kuusi kuukautta.

Sukuseuran purkautuessa tai tullessa lakautetuksi käytetään seuran varat sen tarkoituksen edistämiseen purkamisesta päättävän kokouksen määräämällä tavalla. Arkisto luovutetaan Kansallisarkistolle tai alueen maakunta-arkistolle taikka muutoin tukemaan suku- ja henkilöhistoriallista tutkimustyötä.

10 § YHDISTYS- JA HENKILÖTIETOLAIN NOUDATTAMINEN

Kaikessa toiminnassa noudatetaan yhdistys- ja henkilötietolain voimassa olevia määräyksiä. ●

5.1.2016

Patentti- ja rekisterihallitus

Rekisterinumero 179.448

Helpotusta Saarijärven Karstulan ja Kivijärven sukujen tutkimiseen

Sukututkijoilla on jo vuosia ollut käytössä erinäisiä kotikoneilta käytettäviä sivustoja. Jotkut ovat yksittäisten ihmisten laatimia, omien sukujen ympärille keskittyviä. Niiden kaltaisissa taso ja luotettavuus voi vaihdella paljonkin tekijän ammattitaidon mukaan. Joskus pieni kriittisyys on paikallaan. Samoin keskustelupalstoja on monentasoisia, kaikki ei aina ole faktaa. Kattava luettelo hyödyllisistä ja luotettavista linkeistä aukeaa alla mainittavan SSHY:n etusivun vasemmasta alareunasta ”Sukututkimuslinkkejä”. Eri arkistoissa on hieman erilainen hakulogiikka, joka oikeastaan avautuu kokeilemalla. Tokihan ohjesivujakin on olemassa.

Vuodesta 2004 on toiminut valtakunnallinen, täysin vapaaehtois pohjainen Suomen Sukuhistoriallinen Yhdistys (SSHY). Sen sivuille (<http://www.sukuhistoria.fi>) on vapaaehtoisvoimin kuvattu yli viisi miljoonaa sivua historiallisia asiakirjoja, pääasiassa seurakuntien yli 125 vuotta vanhoja arkistoja, kuten ripikirjoja, lastenkirjoja, syntyneiden, vihittyjen ja kuolleitten luetteloita. Jäseneksi liittymällä katseltavaksi

saa muitakin asiakirjoja, mm. läänintilejä, sotilasasiakirjoja sekä tuomiokirjoja. Samoin kirkonkirjoissa jäsen pääsee uudempiin kuin ei-jäsenet. SSHY:n jäsenyys on edullinen: liittymismaksu 10 € ja vuotuinen jäsenmaksu 17 € (2016). Tämän yhdistyksen tietojen kautta on helppo aloittaa ja täydentää omia tutkimuksiaan.

Saarijärven ja Karstulan osalta kirkonkirjojen kuvat ovat olleet SSHY:n sivustoilla jo jonkin aikaa, mutta niiden hakemistotiedot ovat suurimmalta osin puuttuneet tai olleet vajavaisia. Nyt asiaan on tullut korjaus. Saarijärven Sukututkimusseura on vapaaehtoishommana laatinut puuttuvat luettelot. Aiemmin esi-

merkiksi Saarijärven lastenkirjojen 1880-1890 kohdalla oli vain kuviin viittaavat numerot 1-498. Nyt jokaiselle kuvalle on seloste: Kylä, talon numero, talojen ja torppien nimet. (Esim. Saarijärvi 7. Mannila, Wahtila, Kytömäki, Takamäki.) Tämä helpottaa hakemista ja löytämistä merkittävästi.

Saarijärven puuttuvat hakemistotiedot lisättiin kuva kuvalta yli 10.000 kirkonkirjan kuvaan. Karstulassa luku oli yli 3.000. Kivijärven hakemistotietoihin tuli täydennystä noin 2000 kuvaan. Monet naapuriseurakunnat, kuten Multia, Viitasaari ja Keuruu, ovatkin melko hyvässä kuosissa.

13.jpg	22,23	Karstula 1. Korpela, Kallio; Mustaniemi
14.jpg	24,25	Karstula 1. Mustaniemi, Uustalo
15.jpg	26,27	Karstula 1. Uustalo; No 2. Hietaniemi
16.jpg	28,29	Karstula 2. Hietaniemi, Parkatti
17.jpg	30,31	Karstula 2. Hietaniemi, Wattuaho, Kallioranta, Pajukanta
18.jpg	32,33	Karstula 2. Krookkila
19.jpg	34,35	Karstula 2. Krookkila
20.jpg	36,38	Karstula 2. Krookkila, Hallaaho, Ahola
21.jpg	37,39	Karstula 2. Krookkila, Pitkäjärvi, Kuusenjuuri, Lehtiniemi
22.jpg	40,41	Karstula 2. Krookkila, Kurkiniemi (Humpin kinker), Heinäjoki, Lähdeaho
23.jpg	42,43	Karstula 2. Krookkila, Jokela, Hiljala
24.jpg	44,45	Karstula 2. Krookkila, Kauppala, Hovila
25.jpg	46,47	Karstula 2. Krookkila, Käsiyöläisiä; No 2. Humppi, Poikonen
26.jpg	48,49	Karstula 2. Humppi, Nevalahti
27.jpg	50,51	Karstula 2. Humppi, Koiramäki
28.jpg	52,53	Karstula 2. Humppi, Saltupa
29.jpg	54,55	Karstula 2. Humppi, Kirveskangas
30.jpg	56,57	Karstula 2. Humppi, Toyrniemi, Rantaaho
31.jpg	58,59	Karstula 3. Muhola, Kivikko
32.jpg	60,61	Karstula 3. Muhola, Onnela, Loukkula, Purola, Ahola
33.jpg	62,63	Karstula 3. Muhola, Erämäki, Harjula, Mäkelä, Rantala, Rajala
34.jpg	64,65	Karstula 3. Muhola, Haapala, Lahemäki, Limo
35.jpg	66,67	Karstula 3. Muhola, Hovila; No 4. Lehmiäho
36.jpg	68,69	Karstula 4. Lehmiäho, Kujala
37.jpg	70,71	Karstula 4. Lehmiäho, Pellonpää, Lamminpää
38.jpg	72,73	Karstula 4. Lamminpää, Purola, Kantola
39.jpg	74,75	Karstula 4. Lamminpää, Sillanpää, Riihikangas; No 5. Syrjänmäki, Lehtola
40.jpg	76,77	Karstula 5. Syrjänmäki
41.jpg		sama kuin edellinen
42.jpg	78,79	Karstula 5. Syrjänmäki, Topakka, Lauttamäki, Ahola, Koivumäki
43.jpg	80,81	Karstula 6. Pohjosmäki

Saarijärven Sukututkimusseura ry tulee tänä vuonna 30 vuoden ikään. Seuran toiminta ulottuu usean pitäjän alueelle. Se kattaa pääasiassa Vanhan Saarijärven seurakunnan alueen. Loppuvuodesta seuralta on odotettavissa aiheeseen liittyviä tapahtumia. Silloin olisi hyvä, että alueen aktiiviset sukuseurat, kuten Poikokset, olisivat tapahtumissa mukana, siitä hyötyisivät kaikki.

Pertti Neittaanmäki

Yllä työn tuloksena saatu hakemisto-luettelo kylän ja talon mukaan, tässä Karstulan lastenkirja 1880-1889

Vierellä lastenkirjan sivut 40 ja 41, hakemistossa kuva 22. Lastenkirjassa näkyvät lapset perhekunnittain. Sivulla sisältyy suuren määrän informaatiota: syntymä- ja kuolinaikoja, asuinpaikkoja, konfirmaatiopäivämääriä, perhesuhteita ja muuttoa

Hauskoja talojen ja torppien nimiä

Saarijärven ja Karstulan seurakuntien arkistoja selaillessa ja niiden tuhansia paikkojen nimiä katsellessa voi tehdä kiinnostavia havaintoja. Ihmisten kekseliäisyys ja iloisuus ovat ehtymätön luonnonvara. On aina ollut.

Nimet ovat aina syntyaikaansa ja siten useimmiten agraariseen elämämuotoon sidottuja. Yleisin maastonmuoto nimistössä näyttäisi olevan AHO. Se esiintyy yksinään, mutta myös lukemattomina yhdistelminä, kuten Myllyaho, Peltoaho, Ahopelto, Ahola, Maha-aho, Saaristenaho, Sika-aho jne.

Muutenkin nimet ovat syntyneet paljolti tietenkin maaston mukaisesti, kuten -niemi, -mäki, -lahti, -lehto, -koski, -puro jne. Paljon näyttää olevan paikan sijaintiin liittyviä nimiä, Takala, Sivula, Syrjälä, Perälä. Näitä kaikkia oli useampia.

Kotieläimet ovat nimistössä tärkeitä: Vasikka-aho, Sikala, Lehmäaho, Lammasaho, Hevosmäki, Ruunakorpi, Koiramäki, Kanamäki. Vuohenpitoa ei seudulla ole kaiketi ollut, koska vuohiaiheisia nimiä en havainnut. Pukkisiltakin johtuu sillan rakenteista, ei vuohipukista.

Monet paikannimet liittynevät joihinkin tapahtumiin: Käräjämäki, Tuomiolehto, Sormuslähde. Miksi sitten on Kahvimäki, Kovapaikka tai Waivaistensaari? Käkyenkangas puistattaa, kun siellä oli kuuluisa mestauspaikka. Vanginvartijan asunto Kolkanlahdessa oli nimeltään Woromökki. Onko Iloaholla asunut iloista porukkaa tai onko Kiuluaholla mennyt kiulu nurin? Paikalliset ihmiset saattavat tarinoita muistaa.

Hilpeiltä kuulostaa – mikä lie todellisuus – torpat Woi-voi ja Huihai. On siinä Saarijärven papilla ollut mielikuvitusta! Linnankylällä on ollut Putka, Renttula ja Pihkapori. Syrjämässä ollut Topakka, Kyyjärvellä Hauska.

Oma tarinansa täytyy olla myös nimillä Tehdas, Rakennus, Pytinki, Salitupa ja Takkatupa. Entä sitten Liepeet, Naapuri, Peperi tai Mustanenä. Vekkuleilta kuulostavat myös Mäiskälä, Mämmäaho ja Meskynnäs.

Monet paikannimet ovat vanhimmissa kirkonkirjoissa kummallisissa muodoissa vanhasta pappien virkakielestä, ruotsista johtuen, esim. Näpäsenahto, Pirtilax, Tarfvala. Useimmiten ne on kuitenkin luetteloista tunnistettavissa, ellei muuten, niin lausumalla ääneen.

Kolme kauneinta nimeä minulle olivat Kuusenjuuri, Tuulensuu ja Ristihonka. Oma syntymäpaikkani oli nimeltään Mansikka-aho, nätti sekini. ●

Pertti Neittaanmäki

Paistetut utareet, pölsä ja saippua – ruokia ja muuta kivaa 30-luvulta

Etsin isoäitini ”Pienviljelijäemännän keittokirjasta” Hanna-tädin kakkujen teko-ohjetta ja selailin kirjaa vähän enemmänkin. Kiinnostuin lukemaan ihan uusia ”vanhoja” ohjeita, joista kaikista en ollut edes kuullut. Viime kesänähän saimme sukuseuran sukukokouksessa nauttia muttia eli pohjalaista perinnepöperöä ja Poikokset – julkaisussa nro 15 sen valmistamisesta oli tarkat ohjeet. Moni teistä on jo varmasti sitä kotonakin keittänyt. Jaan nyt kaikkien käyttöön lisää mielenkiintoisia ohjeita 80 vuoden takaa eli vuodelta 1932.

Ergonomia oli oivallettu jo 30-luvun alussa tekniikan ja toiminnan sovitamiseksi ihmiselle parhaalla mahdollisella tavalla. ”Ruoanvalmistus-kuten muissakin töissä on emännän ajateltava työtehoa ja harkittava työnsäästämahdollisuuksia. On harjoitettava itsensä löytämään ja käyttämään jokaisessa työssä käytännöl-

Pertin työasema SSHY:n arkistohakemistojen tietojen täydennyksessä

lisintä työtapaa ja sellaista asentoa, joka kuhunkin työhön on soveliaain”, kerrotaan ruokatalouden ja ruoan valmistusohjeissa. Näin ergonomialla on pyritty parantamaan jo 80 vuotta sitten ihmisen turvallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia sekä tehokasta toimintaa kuten tänäkin päivänä.

**Ruoan valmistus alkoi teuras-
tuksesta**, joka toi käyttöön suuren määrän lihaa, sisälmyksiä ja rasvaa. Lihan säilymisen takia piti huolehtia riittävän ajoissa lihatiinujen puhdistamisesta ja katajavedellä käsittelemisestä. Teurastusten yhteydessä tarvittiin paljon astioita, runsaasti kuumaa ja kylmää vettä sekä puhdaita olkia. Kun eläin oli tapettu, oli ensimmäiseksi otettava talteen veri, sillä se oli ja on arvokas ruoka-aine. Verenoton jälkeen eläimen ruho ripustettiin ja nyljettiin. Suolet ratkottiin irti suoliliepeestä, tyhjennettiin, katkaistiin sopivan pituisiksi paloiksi, huuhdottiin kuumanlaisessa vedessä päältäpäin sekä käännettiin nurin. Kaiken puhdistuksen ja oljilla hieromisen jälkeen kehoitettiin puhaltamaan suolet auki, jotta nähtiin, ovatko ne aivan puhtaita.

Makkaran tekoon tarvittiin nimenomaan puhtaita suolia, lehmän sarvesta tehty makkarasarvi, jonka päälle suolen pää vedettiin sekä tikku, jolla täyte sullottiin sisälle. - Ja tänä päivänäkin voimme ostaa makkaraa luonnon suolessa!

Verimakkara valmistettiin verestä, maidosta/kaljasta, ruisjauhoista, sipuleista, sokerista, valko- tai maustepippureista ja suolasta. Veri siivilöitiin, maito/kalja lisättiin ja lopuksi joukkoon sekoitettiin mausteet ja jauhot. Seos jätettiin paisumaan noin kolmeksi-neljäksi tunniksi riippuen jauhojen karkeudesta. Sipulit käristettiin rasvassa ja lisät-

tiin seokseen. Seoksella täytettiin suolet. Makkarat paistettiin uunissa ja ne syötiin heti tai säilytettiin kylmässä paikassa ja paistettiin rasvassa ennen tarjolle viemistä.

Eläinten sisälmyksistä verta, maksa, keuhkoja, sydäntä ja munuaisia pidettiin erinomaisina ruoka-aineina ja koteja kehoitettiin valmistamaan niistä ravitsevia ja suorastaan herkullisia ruokia.

Sisälmyssyltyn eli pölsään käytettiin maksaa, munuaisia, utareita ja vatsanosia. Kaikki sisälmykset keitettiin mieluummin erikseen suolalla maustetussa vedessä. Keittämisen jälkeen ne leikattiin palasiksi ja suolattiin karkealla suolalla puupyytyyn. Pölsää syötiin perunoitten kanssa. – Poikosten sukuseuran 20-vuotisjuhliin ehdottomasti pölsää! (*Tunnetaan myös tappaiskeittona.*)

Myös **paistettuja utareita** käytettiin ruoan valmistuksessa. Utareet puhdistettiin, halkaistiin ja keitettiin suolatussa vedessä. Sen jälkeen ne paloiteltiin, kastettiin vatattuun munaan ja korppujauhoihin ja paistettiin voissa tai rasvassa. Paistamisen lisäksi utareita voitiin kylmäsavustaa. Ennen savustusta utareiden tuli olla suolavedessä vähintään pari kuukautta, mieluummin kauemmin, sillä jos ne eivät olleet kyllin suolaisia, ne pahenivat savustettaessa. Utareita käytettiin leikkeleinä. – Juhlaruokaa tämäkin!

Kieli on ollut kautta aikojen herkulista ruokaa, joskin sen valmistamistavat ovat muuttuneet. 30-luvun ohjeiden mukaan kieli tuli kaapia, pestä harjalla ja huuhtoa puhtaaksi niin, että kaikki lima lähti hyvin pois. Sen jälkeen kieli piti hieroa suola- ja salpietariseoksella, joka valmistettiin suolasta, sokerista ja salpietarista.

Kielen annettiin näin hierottuna seistä seuraavaan päivään, jonka jälkeen jäädytetty suolavesi kaadettiin kielen päälle. Ruoaksi valmistettaessa kieli keitettiin pehmeäksi, nyljettiin ja tarjottiin kuumana perunoitten kanssa tai kylmänä voileipäpöydässä.

Myös **munien säilytykseen** ”Vesilasi” -hyytelössä oli kirjassa tarkat ohjeet. Kyseistä ”Vesilasi” – nimistä nestettä sai ostaa rohdoskaupasta tai apteekista. Puhdistetut munat ladottiin puhtaaseen puupyytyyn tai lasipurnukkaan ja vesilasiliuos, joka oli valmistettu vedestä ja vesilasista, kaadettiin niiden päälle. Muutaman päivän kuluttua liuos alkoi hyytyä vaseliinimaiseksi hyytelöksi, jolloin astia peitettiin tiiviisti paperilla. Munat säilyivät hyytelössä hyvin pitkiä aikoja. Munia käytettäessä vesilasi pestiin niistä pois kylmällä vedellä.

Kaikkien ruoanvalmistusohjeiden lisäksi kirjassa on ruokaohjeita erilaisiin sairaustapauksiin, kuten esimerkiksi kuumeen, ripulin ja umpitaudin hoitoon.

Vaikeata **ripulia eli vetelää vatsaa** sairastavan tuli aluksi olla jonkin aikaa syömättä, jotta vatsa sai levätä. Syömättömyyttä ei kuitenkaan voinut kovin kauaa jatkaa, koska se kävi hyvin väsyttäväksi. Ripulin ollessa vaikeimmillaan oli paras syödä vain kaura-, ohra- tai riisilientä, jotka kaikki olivat helposti sulavia. Riisiliemi oli lisäksi sitovaa. Juomana tuli käyttää ainoastaan keitettyä vettä tai heikkoa teetä ja sen yhteydessä mahdollisimman vähän sokeria. Ripulia sairastavalle soveltuivat parhaiten esimerkiksi kaura-, terveystai mustikkakeitto, perunasose, munakas, kala (ei kuitenkaan voissa paistettuna), voi ja kuiva, happamaton leipä.

Ripulia sairastavan vatsalle oli aivan erikoisen vahingollista syödä hapan- ta ruisleipää, muutakin vastaleivottua leipää, rasvassa paistettuja perunoi- ta, sianlihakastiketta, hernekeittoa, kaali- ja lantturuokia, piimää, kaljaa ja simaa. - Varmasti ohjeet ovat nykyäänkin ihan oikeita.

Umpitautia eli kovaa vatsaa sairastavalle tarjottiin vaihtelevaa se- karuokaa, runsaasti vihanneksia ja marjoja sekä tuoreina että ruoaksi valmistettuina. Leivän tuli olla kar- keata, ei samana päivänä leivottua, voita, piimää ja viiliä sai nauttia run- saasti. Kaasuja muodostavia ruokia, kuten kaali-, lanttu- ja herneruokia tuli välttää, samoin kuin mustikoista valmistettuja ruokia, koska ne vai- kuttavat sitovasti.

Viimeisenä ohjeena kirjassa on **saip- puan valmistus**, johon käytettiin teurastuksen yhteydessä saatua jä- terasvaa. Rasva lisättiin tulelle kyl- mään veteen ja keitettiin, kunnes se oli jonkin verran sulanut. Sen jälkeen lisättiin lipeäkivi ja seoksen annet- tiin kiehua tasaisella tulella, kunnes se juoksetui. Sitten lisättiin suolaa ja kylmää vettä. Seos sai kiehahtaa, se siivilöitiin ja annettiin hyytyä. Saippua leikattiin palasiksi, jotka annettiin kuivua. Suopa vatkattiin ja käytettiin huonompaan pesuun. Jos saippua tuntui liian rasvaiselta, se sulatettiin uudelleen ja siihen lisät- tiin hiukan lipeäkiveäkin. Lipeäve- si valmistettiin vedestä, sihdattusta koivun tuhkasta ja kalkista.

Vanhoista keittokirjoista löytää kaik-

kia mielenkiintoisia sisälmysresepte- jä, joita ei raaka-aineiden heikon saa- tavuuden vuoksi pääse kokeilemaan. Joskus muutama vuosikymmen sit- ten sai vielä keuhkoa, mutta usein sitä ostettiin vain kissalle. Nykyään ei enää oikein löydä kateenkorvaa eikä utareita. Naudansydänkin on harvinaista herkkua, mutta porsaan- sydäntä vielä löytyy. Aivojakaan ei oikein enää saa. Välimeren maissa- han aivoja syödään voi-kapriskastik- keen kera tai uppoaistettuna vahvan soossin kera. – Ei muuta kuin kokei- lemaan, poikosehan eivät usko en- nen kuin itse kokeilevat, ja maukkai- ta ruokahetkiä! ●

*Ruokatutkijana Kirsti Leppäaho
Lähteenä Gebhard Maiju & Lahti Hilja,
Pienviljelijämännän keittokirja.*

Vernerin Poikonen hiihtolupaus Äänekoskelta

Äänekosken Huiman 18-vuotias hiihtäjä on talven kisoissa osoitta- nut sellaista kuntoa, että lupaavasta nuoresta urheilijasta on oikeutettua puhua. Viron Otepäässä hän saavutti Pohjoismaiden nuorten hiihtomes- taruuskisojen sprintissä hopeaa ja nosti ankkurina Suomen joukkueen

viestissä neljänneltä sijalta hopealle. Keski-Suomen maakuntaviestissä Äänekoskella Vernerin näytti kykyn- sä hiihtämällä ankkurina miesten osuuden ja jälleen nosti Huiman nel- jänneltä sijalta kakkoseksi.

Nuorten SM-kisoissa Vernerin saa- vutti sprintimestaruuden. Suomen mieshiihdon alennustilan takia lu- paavilla nuorilla on tilaa työntyä kansainvälisiin edustustehtäviin.

Mitenkä olisi ampumahiihdon ko- keileminen? ●

Sukututkijan mietteitä 2016

Muutamia satoja sukuun kuuluvia on lähinnä veljeni Antti taas naputellut sukutietoihin. Tärkein lähde on ollut Jukka Heikkilän keräämä aineisto.

Mielenkiintoinen kokemus oli pari päivää sitten pyyhkeiden saaminen sukutiedoissa olevasta pienestä virheestä, josta asianomainen oli pahoittanut mielensä, mutta ei ollut kuitenkaan pyytänyt sitä korjaamaan, vaikka se oli tullut esille jo vuosia sitten. Huomasin virheen ja soitin asianomaiselle lisätietoja saadakseni. Jos tällaisiin änkyröihin alati törmäisi, niin lopettaisin homman. Onneksi 99 prosenttia sukulaisista suhtautuu sukutietojen keräämiseen hyvin myönteisesti, joten hommaa

on jaksanut tehdä vuodesta toiseen. Sukukansioita jäi viime kesänä varastoon toistakymmentä, joten niitä on yhä saatavissa. Tietokonetta käyttäville olen suositellut DVD-levyllä olevaa versiota, jossa on varsinkin valokuvia kansiota runsaammin, mutta myös muuta tietoa, kuten esim. sukulehdet lähes kaikilta vuosilta. Ennen kaikkea levyllä olevat tiedot on nopeita kaivaa esille hiiren kursoorin avulla sinistetyistä kohdista.

Valokuvien keräämiseen olen paneutunut entistä tiukemmin. Satoja tekstitettyjä kuvia on tulossa seuraavaan päivitettyyn sukulevyyn. Karstulan

kunnan arkistosta niitä on jo satoja löytynyt. Kävin jantuksissa Humpin kylällä helmikuussa Salintuvan ja Korppisen kuvia tekstittämässä ja saalista tuli noin 170 valokuvaa, jotka kopion tietokoneelle. Satoja kuvia olisi lisää saatavissa, kun olisi vaan aikaa käydä niitä tekstittämässä, koska kuvat ovat yleensä sitä vailla.

Mehtäsuomalaisia tapasin viime kesänä Mulikassa, jossa Koskisen Laurin kanssa sukua edustimme. Mullikka-paidoissaan Norjalaisia ja vähän ruotsalaisiakin oli paikalla bussilastillinen. ●

Taisto Poikonen

Bobo-laivalla New Yorkiin – vähän niin kuin ”karstuset summassa Amerikkaan”

Oli myrskyinen aamu ja aallot löivät herra Mitta-koiran uutta laivaa. Hän oli saanut syntymäpäivälahjaksi hienon Bobo-laivan, mutta sen kohtalona oli nopea tuho. Omistaja kuitenkin selvisi henkivauriissa. Onneksi Mitta-koira ehti päästä ennen tuhoa unelmiensa kaupunkiin New Yorkiin. Ensimmäiseksi se meni lämmittelemään, sillä myrsky oli kastellut sen niin, että hampaat kalisivat kylmyydestä. Sitten se muisti äkkiä kavereittensa odottavan sitä satamassa.

- Hei Visi ja Timo, se huusi.

- Hei merikoira, he vastasivat.

- Onko synttärilahjani hieno? Mitta-koira kyseli.

- O-o-o-on, kaverit vastasivat ja tuijottivat silmät pyöreinä laivaa.

- Sille kävi vähän kehnosti. Silloin, kun oli se myrsky, menin koettamaan sitä ja se upposi, kuului ääni pimeydessä.

- Mitä sinä oikein teit Mitta-koira, kaverit ihmettelivät.

- Mi-mi-mi-minä sen tein, kuiskasi joku peloissaan.

- Kuka sinä olet, Mitta puuskutti.

- Minä olen Wat-merihiiri, kuului jostain.

- Wat, miten sinä muka voit upottaa sellaisen veneen, Mitta ihmetteli silmät suurina.

- No, minä tein siihen reiän pohjaan, koska halusin happea. Ja sitten alkoi tulla vettä, ja laiva upposi, Wat-merihiiri vastasi.

- No, mennään kuitenkin juhliisi.

Aamulla Visi ja Timo herättivät Mitta-koiran ja näyttivät sille ystäviensä korttia. Kortissa luki näin: *Oletteko nähneet koira nimeltä Mitta? Toivoo ystävät.*

- Hei, salasitte koko jutun. Milloin saitte kortin? Mitta-koira kyseli ja jatkoi: *Rakennetaan uusi laiva?*

- Eihän meillä ei ole tavaroita sen rakentamiseen, Visi ja Timo vastasivat.

- Kyllä on, täällä. Me voisimme tehdä näillä raudoilla rautaisen veneen, Mitta-koira ehdotti.

He rakensivat laivaa ainakin kuusi päivää. Sitten, kun se oli valmis, siinä oli hieno hytti, jäänmurtaja ja

jäänmurtajan valo, kahdeksantoista potkuria, helikopteri ja helikopterin laskeutumisalusta sekä viisi pakovennettä ja lisäksi kavereille matkustushytti.

- Siinähan on ruoppauskonekin, oikein hyvä, Visi ja Timo katselivat ihmeissään uutta venettä.

Kun he vihdoin palasivat takaisin kotimaahan, ystävät olivat hankkineet Mitta-koiralle ison syntymäpäiväkakun sekä lisää lahjoja. Siellä oli rautainen auto, radio, televisio, puhelin, rannekello sekä pyörä. Ja sitten ne Mitta-koiran syntymäpäiväjuhlat vasta alkoivatkin. He juhlivat yhteen menoon neljä yötä ja neljä päivää.

Sen pituinen se Amerikan matka. ●

Konsta Mäkinen, 8 v,

Saarijärven Koskenkylältä

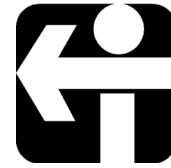
Äiti Ottilia, jonka isoisan äiti on Poikosia, isä Mikko, jonka äiti on

Neittaanmäkiä

Harrastukset legorakentelut, kallastus, rumpujen soittaminen ja

VPK-toiminta

Lähtettäjä:
Poikosten Sukuseura
Taisto Poikonen
Honkolantie 74
44160 HUUTOMÄKI

Posti Green

Sukutietojen tutkiminen

John ja Patricia Koskisen terveiset

Kertyneitä tietoja sukuseuran tietokannasta voi tutkia tunnuksen ja salasanan kanssa osoitteessa: <http://poikonen.hobby-site.org/poikonensuku/index.html>

Pekka Neittaanmäki tapasi John ja Patricia Koskisen työmatkallaan Washingtonissa 28.2.2016. Molemmat olivat hyvin innostuneita yhdessä tulemaan Suomeen kesällä 2018. John oli laittanut vaimolleen raportin viime kesän matkastaan lähes joka päivä. John jatkaa työtään USA:n veroviraston johtajana ja tulee palvelemaan myös seuraavaa presidenttiä.

Sukukansioita on saatavissa edelleen hintaan 30 €. Maksutilisiirtoon nimi ja osoite sekä **viitteeksi 46 666**

Toinen sukutietovälinene on **DVD-taltio** hintaan 25 €, **viitteeksi 57 778**

Poikossukua Ruotsissa osoitteessa <http://poikonen.hobby-site.org/metsa>

Jäsenmaksu

Toimintamme perusta jatkuvuudelle on jäsenmaksut. Kulumme pankille on pienimmät, kun tilisiirrossa on **viitenumero, joka on sukuseuran jäsennumero**. Tällä saamme tietoomme oikean maksajan samannimisten joukosta.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	IBAN FI71 1049 3000 1099 96	BIC NDEAFIHH	
Saaja Mottagare	Poikosten sukuseura ry		
TILISIIRTO GÖRERING Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och address		Jäsenmaksu	
		- vuosijäsenmaksu 12,00 € - ainaisjäsenmaksu 120,00 € (maksetaan vain yhden kerran)	
Allekirjoitus Underskrift		Viitenumero osoitelapusta	Euro
Tilitä nro Från konto nr		Eräpäivä Förfalldag	26.06.2016

Maksu välitetään saajalle maksujen välityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella. Betalningen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalararen angivit.
PANKKI BANKEN